

נכתב: 2018
פורסם: 2020

מחקר על ילדים למשפחות גרושות והשוואתם לילדים למשפחות שלא עברו גירושין- דוח מקוצר¹

תקציר מנהלים

מטרת המחקר, שביצעה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עבור משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, היא לבחון את הקשרים בין גירושי הורים לבין מאפייני החיים של ילדים בגילאים הצעירים ובבגרות הצעירה, באמצעות מספר פרמטרים. ממצאי המחקר מצביעים על מתאם בין גירושי ההורים לבין אירועים שליליים והישגים נמוכים של ילדיהם, שנמצא באמצעות השוואה בין ילדים שהוריהם התגרשו לקבוצת ביקורת של ילדים שהוריהם לא התגרשו. עם זאת, לא ניתן להסיק ממתאם זה על השפעה סיבתית של גירושין על מצבם של הילדים, מכיוון שייתכן שהפערים מוסברים על ידי משתנים מתערבים אחרים.

המחקר בחן שתי קבוצות גיל: בני 0-18 ובני 18-28, והשווה בין נבדקים בגילאים אלו שהוריהם התגרשו כשהיו בני 0-18 לבין אלו שהוריהם נותרו נשואים. ההשוואה בין הנבדקים בוצעה במספר פרמטרים, ובהם רישום במחלקות לשירותים חברתיים, השמה במסגרות רווחה, השכלה, תעסוקה והכנסה, אישום ורישום פלילי ובקשות להפסקת היריון. במרבית הפרמטרים שנבדקו נמצא מתאם בין גירושי ההורים לבין הישגים נמוכים של הילד, והפערים לרעת ילדים להורים גרושים בולטים יותר בקבוצת הגיל הצעירה. פערים מרכזיים נמצאו בשיעור הנשירה מבית הספר, בתעודת ההשכלה הגבוהה ביותר, בשיעור הגשת בקשות להפסקת היריון ובגיל הגשת הבקשות, בהגשת כתבי אישום פליליים, ברישום במחלקות לשירותים חברתיים ובהפניה לשירותי רווחה.

הפער בין ילדי הורים גרושים לילדי הורים נשואים בנושאים שנבדקו הגיע עד פי 4 ופי 5. כך לדוגמה, שיעור המואשמים בעבירות פליליות בקרב הצעירים גבוה פי 4.5; ושיעור בנות 12-18 להורים גרושים שהגישו בקשות להפסקת היריון גבוה פי 5 מהנתון המקביל אצל בנות 12-18 להורים נשואים; שיעור הנשירה מבית הספר בקרב ילדי הורים גרושים גבוה עד כדי פי 1.5. כמו כן, נמצא כי ילדי הורים גרושים מתחתנים בשיעורים נמוכים יותר מילדי הורים נשואים וכי יש להם פחות ילדים, אף ששיעור ילדי הגרושים שנולד להם ילד בגיל צעיר, גבוה יותר.

הפרמטר היחיד שבו לא נמצאו פערים משמעותיים בין הקבוצות היה תעסוקה והכנסה. שיעור מקבלי הכנסה מעבודה, גובה ההכנסה ומקורה היו דומים בין ילדי ההורים הגרושים לילדי ההורים הנשואים, ואף בחלק מהמאפיינים שנבדקו, ההישגים של ילדי ההורים הגרושים היו טובים יותר.

¹ מסמך מקוצר זה נערך על ידי האגף למחקר, תכנון והכשרה של משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים על סמך המסמך המלא שהוזמן מהלמ"ס, תחום רווחה, פשיעה וסדר ציבורי.

תוכן העניינים

0	תקציר מנהלים
2	מבוא
3	ממצאים
3	חלק א: ילדים בני 0-18
3	1. נתונים דמוגרפיים כלליים
3	2. רשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה
4	3. הימצאות במסגרות רווחה
7	4. נאשמים ומורשעים במשפטים פליליים
8	5. מאפייני השכלה
14	6. בקשות להפסקות היריון
14	חלק ב' : בני 28 שהוריהם התגרשו בהיו בני 0-18
14	1. נתונים דמוגרפיים
15	2. רשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה
15	3. הימצאות במסגרות רווחה
16	4. נאשמים ומורשעים במשפטים פליליים
17	5. רמת השכלה
17	6. בקשות להפסקות היריון
18	7. תעסוקה והכנסה
20	סיכום

מחקר זה בוחן השפעות של גירושי הורים על ילדים בגילאים הצעירים ובבגרות הצעירה. לשם כך, נבדקו נתונים ממרשם האוכלוסין של ינואר 2015² על שתי קבוצות גיל: בני 0-18 ובני 28.

אם כן, בדוח זה תימסר תמונת מצב לסוף שנת 2014 של ילדים (בני 0-18) ושל מבוגרים (בני 28) שהוריהם התגרשו **בעת שהיו בני 0-18**, לעומת ילדים ומבוגרים בקבוצות גיל אלו שהוריהם לא התגרשו.

קבוצת ההשוואה לקבוצת בני 0-18 שהוריהם נמצאו גרושים נכון לסוף שנת 2014³ היא קבוצת הילדים בני 0-18 שנכון לסוף 2014 הוריהם היו נשואים. בקרב בני ה-28, הושו בני 28 שהוריהם נמצאו גרושים בסוף שנת 2004 (בהיותם בני 18) מול בני 28 שהוריהם היו נשואים זה לזה באותה עת.

נמצא כי מתוך 2,863,019 ילדים בני 0-18 שנמצאו במרשם⁴, 2,462,138 (86%) הינם "ילדים להורים נשואים"; 162,108 (5.7%) הם "ילדים להורים גרושים"; 31,572 "יתומים" (1.1%); ו-207,201 אחרים (7.2%). קבוצת ה"אחרים" כוללת ילדים שלא ניתן היה לזהות אם הוריהם גרושים או נשואים.

קבוצת בני ה-28 מונה 118,145 איש⁵. מתוכם, 91,839 (77.7%) הם ילדים להורים נשואים; 10,339 (8.8%) ילדים להורים גרושים; 4,439 יתומים (3.8%); ו-11,455 אחרים (9.8%).

ההשוואה בין קבוצות הילדים והבגירים (0-18 ו-28) להורים גרושים לבין קבוצות הילדים והבגירים (0-18 ו-28) להורים נשואים נעשתה בכמה פרמטרים: רישום במחלקות לשירותים חברתיים, השמה במסגרות רווחה ועבר פלילי (הגשת אישומים פליליים והרשעות). לשם כך, נעשה שימוש בקבצים הבאים: נתוני יסוד, מס"ר (מסגרות רווחה) וקבצי נאשמים ומורשעים. קובץ נתוני יסוד כולל נתונים על הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים. קובץ מס"ר כולל נתונים על אנשים שהושמו במסגרות רווחה. קובץ נאשמים כולל נתונים בנוגע להאשמות ולהרשעות.

בחלק הראשון יצגו הנתונים על קבוצת הגיל של בני 0-18 הכוללים נתונים דמוגרפיים כלליים; פרק רשומים ונזקקים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן: משרד הרווחה); הימצאות במסגרות רווחה; נאשמים ומורשעים במשפטים פליליים; מאפיינים השכלתיים; הפסקות היריון.

בחלק השני יצגו הנתונים על בקבוצת הגיל של בני 28 הכוללים נתונים דמוגרפיים כלליים; רשומים ונזקקים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה; הימצאות במסגרות רווחה; נאשמים ומורשעים במשפטים פליליים; רמת השכלה; הפסקות היריון; תעסוקה והכנסה.

² מרשם האוכלוסין של ינואר 2015 מציג את נתוני סוף שנת 2014.

³ גירושי ההורים של ילדי קבוצה זו התרחשו בטווח הזמן של שנה לפני לידתם ועד שהגיעו לגיל 18.

⁴ מקובץ המרשם הושמטו נפטרים, יורדים ולא פעילים.

⁵ לעיל, ה"ש 3.

חלק א: ילדים בני 0-18

1. נתונים דמוגרפיים כלליים

נמצא כי בקרב ילדים כלל הילדים בגילאי 0-18 5.7% מהילדים הם ילדים להורים גרושים ו-86% מהילדים להורים נשואים.

בחלוקה לפי אשכול חברתי-כלכלי של יישוב מגורים, ניתן לראות כי אחוז הילדים להורים נשואים באשכול חברתי כלכלי 2-1 ו-3-4 גבוה יותר מאחוז הילדים להורים גרושים. המגמה מתהפכת באשכול חברתי-כלכלי 5-6. ניתן לראות כי אחוז הילדים להורים גרושים באשכול חברתי-כלכלי זה גבוה משמעותית מאחוז הילדים להורים נשואים באותו אשכול (46.0% לעומת 32.5% בהתאמה). מגמה דומה מופיעה גם באשכול החברתי-כלכלי 7-8.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 1: בני 0-18 לפי סטאטוס זוגי של הוריהם ולפי אשכול חברתי-כלכלי של יישוב

המגורים, 2014

אשכול חברתי כלכלי של יישוב 9-10 המגורים	אשכול חברתי כלכלי של יישוב 7-8 המגורים	אשכול חברתי כלכלי של יישוב 5-6 המגורים	אשכול חברתי כלכלי של יישוב 3-4 המגורים	אשכול חברתי כלכלי של יישוב 1-2 המגורים	סטטוס זוגי של הורי הילדים
1.2	19.0	32.5	30.7	15.1	ילדים שהוריהם נשואים
1.4	26.4	46.0	20.5	4.7	ילדים שהוריהם התגרשו

בהסתכלות על עולים לפי מוצא, ניתן לראות כי 51.7% מהילדים בני 0-18 להורים גרושים מוצאם מבריה"מ, לעומת 38.9% מהילדים להורים נשואים. ואילו 36.0% מבני 0-18 להורים נשואים הם ממוצא אירופה-אמריקה, לעומת 23.2% ילדים להורים גרושים.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 2: יהודים ואחרים בני 0-18 לפי סטאטוס זוגי של הוריהם ולפי מוצא, 2014

מוצא אירופה-אמריקה	מוצא אסיה-אפריקה	מוצא בריה"מ	מוצא אתיופיה	סטטוס זוגי של הורי הילדים
36.0	15.2	38.9	10.0	ילדים שהוריהם נשואים
23.2	14.7	51.7	10.4	ילדים שהוריהם התגרשו

2. רשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה

בשנת 2014, מרבית בני 0-18 שהיו רשומים במחלקות לשירותים חברתיים, היו ילדי הורים גרושים. בתרשים שלהלן רואים את אחוז הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים מקרב ילדים להורים נשואים ומקרב ילדים להורים גרושים. ניתן לראות כי 41.9% מהילדים שהיו רשומים במחלקות לשירותים חברתיים, היו ילדי הורים גרושים, לעומת 13.4% מהילדים הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים, שהוריהם היו נשואים.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 3: אחוז הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה מתוך בני

18-0 לפי סטטוס זוגי של הוריהם, 2014

סטטוס זוגי של הורי הילדים	רשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה
ילדים שהוריהם נשואים	13.4
ילדים שהוריהם התגרשו	41.9

"תפקוד לקוי של הורים או ילדים" הינו סוג הנזקקות השכיח ביותר בקרב ילדים להורים נשואים (58.7%) וכן בקרב ילדים להורים גרושים (71.4%). אחוז הילדים להורים נשואים אשר מוגדרים נזקקים בשל "עבודה או הכנסה" הוא 18.4% ואחוז הילדים להורים גרושים בעלי נזקקות דומה הוא 10.8%. אחוז הילדים להורים נשואים בעלי נזקקות מסוג "סיבות רפואיות" הינו 17.3% ואחוז הילדים להורים גרושים בעלי נזקקות זו הינו 8.8%.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 4: בני 18-0 בעלי נזקקות מוגדרת*, לפי סטטוס זוגי של הוריהם ולפי סוג

נזקקות עיקרית, 2014

סטטוס זוגי של הורי הילדים	סוג נזקקות עיקרית עוני, קשיי הכנסה ותעסוקה	סוג נזקקות עיקרית תפקוד לקוי של ההורים או של ילדים/נוער	סוג נזקקות עיקרית סיבות רפואיות ומוגבלות	סוג נזקקות עיקרית אלימות	סוג נזקקות עיקרית התמכרות/עבריינות	סוג נזקקות עיקרית בבדיקה, אחר
ילדים שהוריהם נשואים	18.4	58.7	17.3	4.7	0.8	0.1
ילדים שהוריהם התגרשו	10.8	71.4	8.8	8.0	0.9	0.1

* בני 18-0 הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה כבעלי נזקקות מוגדרת.

3. הימצאות במסגרות רווחה

מתוך אוכלוסיית המחקר, 3.2% מהילדים להורים נשואים הושמו במסגרות רווחה לעומת 13.3% מהילדים להורים גרושים. בקרב ילדים להורים נשואים, 89.6% הושמו במסגרות בקהילה, לעומת 67.6% מהילדים להורים גרושים. לעומת זאת, 15.6% מהילדים להורים גרושים הושמו במסגרת של פנימייה, לעומת 5.6% מהילדים להורים נשואים. כמו כן, 2.7% מהילדים להורים גרושים הושמו במסגרת של אומנה, לעומת 0.8% מהילדים להורים נשואים.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 5: בני 18-0 המושמים במסגרות רווחה, לפי סטטוס זוגי של הוריהם ולפי סוג

מסגרת רווחה, 2014

סטטוס זוגי של הורי הילדים / סוג מסגרת הרווחה	במסגרת חוץ - ביתית אחרת	בפנימייה	באומנה	בקהילה	בשאר שילובי המסגרות
ילדים שהוריהם נשואים	0.5	5.6	0.8	89.6	3.6
ילדים שהוריהם התגרשו	1.6	15.6	2.7	67.6	12.6

*מסגרת חוץ ביתית אחרת כוללת: מקלט, מחסה, דיור מוגן, הוסטל, מערך דיור, מרכז חירום, מעונית, דירת המשך, קהילה טיפולית,

קורת גג לדרי רחוב

בגיל 0, 13.1% מהילדים להורים נשואים נמצאו במסגרת אומנה לעומת 3.8% מהילדים להורים גרושים. כל תינוק שעוד לא הגיע לגיל שנה נחשב בגיל 0. ניתן לראות שמגיל 0 עד גיל 9, ישנה מגמת ירידה באחוזי הכניסה למסגרות אומנה בקרב ילדים להורים נשואים. לעומת זאת, אצל ילדים להורים גרושים, אחוזי הכניסה למסגרות אומנה עולים עד גיל 4 (11.8%), ולאחר מכן חלה מגמת ירידה עד גיל 9. בגיל 9 לא נמצא הבדל משמעותי בין ילדים להורים גרושים לבין ילדים להורים נשואים באחוזי הכניסה למסגרת של אומנה (5.5% לעומת 4.8%).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 6: בני 0-18 שהיו במסגרת אומנה*, לפי סטאטוס זוגי של הוריהם ולפי גיל

כניסה, 2014

גיל כניסה	ילדים שהוריהם נשואים	ילדים שהוריהם גרושים
0	13.1	3.8
1	12.4	6.7
2	10.5	8.7
3	9.8	10.8
4	10.3	11.8
5	7.6	11.7
6	7.4	9.3
7	5.9	8.0
8	4.7	6.7
9	4.8	5.5

*מתוך כלל אוכלוסיית בני 0-18 שהיו במסגרת אומנה. מגיל כניסה 10 ומעלה, מספר הילדים הנכנסים לאומנה היה קטן, לכן לא הוצגו נתוניהם בתרשים זה.

בתרשים שלהלן מוצג אחוז הכניסות לפנימיות לפי גיל הילד. בגילאים צעירים (6-13), ילדים להורים גרושים נכנסו למסגרת פנימייה בשיעור גבוה יותר מאשר ילדים בני אותו גיל להורים נשואים. בגיל 13, אחוזי הכניסה לפנימיות היו כמעט שווים (8.6%, 8.5% בהתאמה). מגיל 13-17 המגמה מתהפכת, ואחוז הילדים להורים נשואים שנכנסים למסגרת של פנימייה גבוה יותר מאחוז הילדים להורים גרושים. בגיל 7 נמצא כי 7.1% מהילדים להורים נשואים נכנסו לפנימיות, לעומת 9.4% מהילדים להורים גרושים.

אחוז הכניסה לפנימיות בקרב ילדים להורים נשואים עולה מגיל 7 עד גיל 9 (8.6%), ואז רואים ירידה קלה עד גיל 12 (8%). המגמה משתנה למגמת עלייה עם שיא כניסה לפנימיות בגיל 14 (11.2%).

בקרב ילדים להורים גרושים, אחוזי הכניסה לפנימיות עולים מגיל 7 עד גיל 9 (11.4%), ואז ישנה מגמת ירידה עד גיל 17 (1.3%). אפשר לראות שילדים מגיל 7 עד גיל 12 להורים גרושים נכנסים לפנימיות יותר מאשר ילדים להורים נשואים (61.1%, 48.0% בהתאמה), ואז המגמה מתהפכת עד גיל 17.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 7: בני 0-18 שהיו במסגרת פנימייה*, לפי סטאטוס זוגי של הוריהם ולפי גיל

כניסה, 2014

גיל כניסה	ילדים שהוריהם נשואים	ילדים שהוריהם גרושים
3	1.1	1.0
4	1.4	1.4
5	2.0	2.6
6	4.5	5.7
7	7.1	9.4
8	8.1	10.2
9	8.6	11.4
10	8.4	11.0
11	8.0	10.0
12	8.0	8.7
13	8.6	8.5
14	11.2	7.7
15	9.8	6.1
16	6.6	3.4
17	3.5	1.3

*מתוך כלל אוכלוסיית בני 0-18 שהיו במסגרת פנימייה. בגילי כניסה 2-18, מספר הילדים הנכנסים למסגרת פנימייה היה קטן. לכן לא הוצגו נתונים בתרשים זה.

בתרשים שלהלן מוצג אחוז הילדים המושמים במסגרות בקהילה לפי מספר שנים. ניתן לראות כי בקרב ילדים להורים נשואים, אחוז השהים במסגרות בקהילה היה כמעט זהה בשהייה בת שנה ובשהייה בת שנתיים. אך ניתן לראות כי יותר ילדים להורים נשואים מושמים במסגרות בקהילה במשך שנה אחת לעומת ילדים להורים גרושים (46.6% לעומת 44.0% בהתאמה). כשמסתכלים על אחוז הילדים להורים גרושים או על אחוז הילדים להורים נשואים המושמים בקהילה במשך שלוש שנים ויותר, ניתן לראות כי אחוז גבוה יותר של ילדים להורים גרושים מושמים בקהילה לעומת ילדים להורים נשואים (8.7% לעומת 7.1% בהתאמה).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 8: בני 0-18 שהיו במסגרת קהילה, לפי סטאטוס זוגי של הוריהם ולפי מספר

שנים, 2014

סטטוס זוגי של הורי הילדים / מספר שנים במסגרת	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה
ילדים שהוריהם נשואים	46.6	46.4	7.1
ילדים שהוריהם התגרשו	44.0	47.4	8.7

בתרשים שלהלן ניתן לראות ששהות ילדים להורים נשואים בפנימייה ארוכה יותר בשנה הראשונה והשנייה מהשהות של ילדים להורים גרושים. ניתן לראות כי אחוז הילדים להורים גרושים המושמים בפנימייה במשך 5 שנים גבוה יותר מזה של ילדים להורים נשואים (9.3% לעומת 7.2% בהתאמה) וכי הפער בין ילדים להורים גרושים לבין ילדים להורים נשואים אף עולה כשילד מושם בפנימייה במשך שש שנים ויותר (21.0% לעומת 13.3% בהתאמה).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 9: בני 0-18 שהיו במסגרת פנימייה, לפי סטאטוס זוגי של הוריהם ולפי מספר

שנים במסגרת, 2014

סטטוס זוגי של הורי הילדים / מספר שנים במסגרת	שנה	שנתיים	שלוש שנים	ארבע שנים	חמש שנים	שש שנים ומעלה
ילדים שהוריהם נשואים	24.2	23.4	17.2	14.7	7.2	13.3
ילדים שהוריהם התגרשו	17.7	20.2	17.4	14.4	9.3	21.0

4. נאשמים ומורשעים במשפטים פליליים

בתחום הפלילי, גיל תחילת האחריות הפלילית הוא 12, ולפיכך אוכלוסיית הילדים תכלול ילדים בני 12-18. אוכלוסיית הילדים בני 12-18 מורכבת מ-866,833 ילדים, מתוכם 89.2% (773,047) הם ילדים להורים נשואים ו-10.8% (93,786) - ילדים להורים גרושים. המורשעים הם נאשמים אשר הורשעו במשפטים פליליים. מקרב אוכלוסיית הילדים בני 12-18 להורים גרושים, 0.9% הואשמו לפחות פעם אחת ו-0.3% הורשעו. לעומת זאת, מקרב בני 12-18 להורים נשואים, 0.2% הואשמו לפחות פעם אחת, ורק 0.1% הורשעו.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 10: אחוז הנאשמים ואחוז המורשעים מתוך בני 12-18, לפי סטאטוס זוגי של

הוריהם, 2014

סטטוס זוגי של הורי הילדים	נאשמים במשפטים פליליים	מורשעים במשפטים פליליים
ילדים שהוריהם נשואים	0.2	0.1
ילדים שהוריהם התגרשו	0.9	0.3

ניתן לראות כי מסך הבנים שהואשמו, 70.2% הם בנים להורים נשואים לעומת 29.8% בנים להורים גרושים. מסך הבנות שהואשמו, 47.9% הן בנות להורים נשואים, לעומת 52.1% - בנות להורים גרושים.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 11: בני 12-18 הנאשמים במשפטים פליליים, לפי סטאטוס זוגי של הוריהם

ולפי מין, 2014

סטטוס זוגי של הורי הילדים	בנים	בנות
ילדים שהוריהם נשואים	70.2	47.9
ילדים שהוריהם התגרשו	29.8	52.1

5. מאפייני השכלה

בחלק זה מוצגים נתונים על מאפיינים ההשכלתיים של ילדים בני 5-18 שהוריהם התגרשו. נתונים אלו, מוצגים לרוב תוך השוואתם לנתונים השכלתיים מקבילים של ילדים שהוריהם נשואים. פרק זה מחולק לארבעה חלקים: זכאות לתעודת בגרות בקרב תלמידי כיתה י"ב במערכת החינוך, תלמידים במערכת החינוך, נשירה ממערכת החינוך ותלמידים עם צרכים מיוחדים במערכת החינוך.

בשנת תשע"ה (2014/15) למדו בכיתה י"ב 12,544 תלמידים שהוריהם התגרשו (מהם 11,591 יהודים ואחרים ו-953 ערבים). כמו כן, למדו 90,316 תלמידי כיתה י"ב שהוריהם נשואים (מהם 67,815 יהודים ואחרים ו-22,501 ערבים).

בשנת תשע"ה, רוב תלמידי כיתה י"ב ניגשו לבחינות הבגרות. בקרב היהודים ואחרים, 91.4% מילדי הגרושים ניגשו לבחינות הבגרות לעומת 82.6% מילדי הנשואים. בקרב הערבים, אחוז הנבחנים מבין ילדי הגרושים (86.6%) היה נמוך בהשוואה לילדי הנשואים (93.8%).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 12: אחוז הניגשים לבחינות הבגרות מקרב תלמידי כיתה י"ב*, לפי סטטוס זוגי של הוריהם ולפי קבוצת אוכלוסייה, תשע"ה (2014/15)

סטטוס זוגי של הורי הילדים	יהודים ואחרים	ערבים
ילדים שהוריהם נשואים	82.6	93.8
ילדים שהוריהם התגרשו	91.4	86.6

* ניגשו לבחינות הבגרות מתוך תלמידי כיתה י"ב שלמדו בשנה"ל תשע"ה (2014/15), לא כולל תלמידים ערבים תושבי מזרח ירושלים ולא כולל תלמידים בני 19 ומעלה.

בשנת תשע"ה, רוב תלמידי כיתה י"ב היו זכאים לתעודת בגרות. באופן כללי, ישנם פערים ניכרים באחוז הזכאות בין היהודים ואחרים לבין הערבים. אך ניתוח הנתונים הנוכחי מתמקד בעיקר בהבדלים שבין ילדי הגרושים לבין ילדי הנשואים בכל קבוצת אוכלוסייה בנפרד ופחות בהבדלים שבין הקבוצות.

הממצאים העיקריים מצביעים על כך שאחוז הזכאות לבגרות של ילדי הגרושים היה נמוך משמעותית משל ילדי הנשואים - במיוחד בקרב הערבים (44.0% לעומת 59.8% בהתאמה), אך גם בקרב יהודים ואחרים שלמדו בבתי ספר בפיקוח הממלכתי (71.1% לעומת 81.6% בהתאמה) והממלכתי-דתי (65.6% לעומת 79.7% בהתאמה). בקרב תלמידים אלו, נמצא שאחוז הזכאות של ילדי הגרושים היה לרוב נמוך משמעותית גם כאשר הוא נבחן בחתכים סוציו-דמוגרפיים שונים, כגון מין, דת, מוצא ואשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים. לעומת זאת, בקרב תלמידים שלמדו בבתי ספר בפיקוח חרדי, אחוז הזכאות לבגרות של ילדי הגרושים (20.3%) היה גבוה באופן ניכר מזה של ילדי הנשואים (11.6%) – פערים אלו התקיימו בקרב הבנות בלבד והם התקיימו ברוב החתכים הסוציו-דמוגרפיים. עם זאת, בפיקוח החרדי, אחוז הזכאות כשלעצמו היה נמוך מאוד.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 13: אחוז הזכאים לתעודת בגרות בקרב תלמידי כיתה י"ב*, לפי: סטטוס זוגי של הוריהם, קבוצת אוכלוסייה ופיקוח בית הספר, תשע"ה (2014/15)

סטטוס זוגי של הורי הילדים	יהודים ואחרים סך הכול	יהודים ואחרים ממלכתי	יהודים ואחרים ממלכתי-דתי	יהודים ואחרים חרדי	ערבים
ילדים שהוריהם נשואים	66.3	81.6	79.7	11.6	59.8
ילדים שהוריהם התגרשו	68.0	71.1	65.6	20.3	44.0

* זכאים לתעודת בגרות מתוך תלמידי כיתה י"ב שלמדו בשנה"ל תשע"ה (2014/15), לא כולל תלמידים ערבים תושבי מזרח ירושלים ולא כולל תלמידים בני 19 ומעלה.

חלק זה מתמקד בילדים שאינם נמצאים במסגרת בית ספרית ושלא השלימו 12 שנות לימוד. ילדים אלו נשרו ממערכת החינוך והנתונים המוצגים בחלק זה מתמקדים בעיקר בייצוג שלהם בקרב כלל הילדים בני 12-18, אך גם במגוון מאפייניהם החברתיים.

בשנת תשע"ה (2014/15) היו 42,975 ילדים שנשרו ממערכת החינוך (לא למדו בבתי ספר של מערכת החינוך ולא השלימו 12 שנות לימוד). מתוכם, 6,802 היו ילדים להורים גרושים (15.8%).

בקרב כלל ילדי הגרושים בני 12-18, אחוז הנושרים ממערכת החינוך עמד על 7.4%. אחוז זה היה גבוה יותר מאחוז הנושרים בקרב ילדי הנשואים בני 12-18 – שהיה 4.9%. הפערים בין ילדי הגרושים לבין ילדי הנשואים התקיימו גם אצל יהודים ואחרים (6.4% לעומת 3.8% בהתאמה) וגם אצל ערבים (16.9% לעומת 8.1% בהתאמה). גם אחוז הנשירה בקרב הבנים היה גבוה באופן ניכר מאחוז הנשירה בקרב הבנות. ובכל זאת, בכל מין בנפרד, ניתן לראות שאחוז הנשירה בקרב ילדי הגרושים היה גבוה יותר מאשר בקרב ילדי הנשואים (בנים – 9.8% לעומת 7.0% בהתאמה; בנות – 4.9% לעומת 2.8% בהתאמה).

בחנית יהודים ואחרים לפי פיקוח בית הספר מראה כי אחוז הנשירה בקרב ילדי הגרושים היה גבוה מאחוז הנשירה בקרב ילדי הנשואים לאורך כל סוגי הפיקוח (בפיקוח הממלכתי – 5.9% לעומת 2.6% בהתאמה; בפיקוח הממלכתי-דתי – 6.6% לעומת 2.5% בהתאמה; בפיקוח החרדי – 12.0% לעומת 7.3% בהתאמה). חשוב לציין שבפיקוח החרדי רבים ממי שעזבו את מערכת החינוך, עברו ללמוד בישיבות.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 14: אחוז הנשירה בקרב בני 12-18*, לפי: סטטוס זוגי של הוריהם, מין,

קבוצת אוכלוסייה ופיקוח בית הספר**, תשע"ה (2014/15)

סטטוס זוגי של הורי הילדים	סך כולל	מין בנים	מין בנות	קבוצת אוכלוסייה ופיקוח בית הספר	פיקוח ביה"ס (יהודים ואחרים) ממלכתי דתי	פיקוח ביה"ס (יהודים ואחרים) ממלכתי דתי	פיקוח ביה"ס (יהודים ואחרים) חרדי
ילדים שהוריהם נשואים	4.9	7.0	2.8	3.8	8.1	2.6	7.3
ילדים שהוריהם התגרשו	7.4	9.8	4.9	6.4	16.9	5.9	12.0

* אחוז הילדים שלא היו תלמידים בשנת תשע"ה (2014/15) ושלהם 11 שנות לימוד ומטה, מתוך ילדים בני 12-18 שלמדו במערכת החינוך בשנים תשס"ו (2005/06) - תשע"ה (2014/15), לא כולל תלמידים ערבים תושבי מזרח ירושלים.
** פיקוח של בית הספר האחרון שבו למד הילד.

בחניה של אחוז הנשירה לפי גיל הילד חשובה להבנת התופעה. ככל שהגיל מתקדם יותר, כך אחוז הנשירה עולה – הן אצל ילדי גרושים והן אצל ילדי נשואים. נוסף על כך, ככל שהגיל מתקדם יותר, כך הפערים באחוזי הנשירה הולכים וגדלים.

רוב ילדי הגרושים שנשרו ממערכת החינוך היו רשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה (60.8%), זאת לעומת שלישי מילדי הנשואים שנשרו (34.5%). פערים אלו בין ילדי גרושים לילדי נשואים התקיימו הן בקרב היהודים והאחרים (59.8% לעומת 29.9% בהתאמה) והן בקרב הערבים (64.5% לעומת 40.5% בהתאמה).

אחוז משמעותי מכלל ילדי הגרושים שנשרו (35.9%) היו בעלי נזקקות בשל תפקוד לקוי של ההורים או של ילדים/נוער. אחוז זה היה גבוה בהרבה מאשר בקרב כלל ילדי הנשואים שנשרו (15.5%). הפערים בין ילדי הנשואים לבין ילדי

⁶ חשוב להדגיש שיש לבחון את הנתונים באופן מסווג משום שחלק מהילדים שעוזבים את מערכת החינוך עוברים למסגרות אחרות, כגון ישיבות או בתי ספר שבפיקוח משרד הכלכלה והתעשייה. כלומר, לא כל מי שנשר ממערכת החינוך מוצא את עצמו ללא מסגרת כלשהי.

הגרופים בשיעור נזקקות זו היו משמעותיים יותר אצל יהודים ואחרים (37.2% לעומת 14.0% בהתאמה) מאשר אצל ערבים (31.0% לעומת 17.4% בהתאמה).

אחוז הנזקקים בגין אלימות היה אומנם קטן בהרבה מאחוז הנזקקים בשל תפקוד לקוי, אך הפערים היחסיים בין ילדי הגרופים לילדי הנשואים היו ניכרים יותר. 2.4% מילדי הגרופים שנשרו היו בעלי נזקקות בגין אלימות, לעומת 0.8% מילדי הנשואים שנשרו. 28.4% מילדי הגרופים שנשרו היו במסגרות רווחה, לעומת 9.1% מילדי הנשואים שנשרו. אחוז הילדים שהיו במסגרות רווחה בקהילה עמד על 14.7% אצל ילדי הגרופים שנשרו, לעומת 5.6% אצל ילדי הנשואים שנשרו. 16.3% מילדי הגרופים שנשרו היו בפנימיות, בהשוואה ל-3.8% מילדי הנשואים שנשרו. אך הפערים היחסיים המשמעותיים ביותר בין ילדי הגרופים שנשרו לילדי הנשואים שנשרו, היו בקרב הילדים שהיו במסגרות רווחה של אומנה.

לוח 1: ילדים בני 12-18 שנשרו ממערכת החינוך*, לפי: סטאטוס זוגי של הוריהם, קבוצת אוכלוסייה ותכונות נבחרות, תשע"ה (2014/15)

ילדים שהוריהם התגרשו בקרב ערבים	ילדים שהוריהם נשואים בקרב ערבים	סך הכול ערבים	ילדים שהוריהם התגרשו בקרב יהודים ואחרים	ילדים שהוריהם נשואים בקרב יהודים ואחרים	סך הכול בקרב יהודים ואחרים	סה"כ ילדים שהוריהם התגרשו	סה"כ ילדים שהוריהם נשואים	סך הכול	מאפיינים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכול - אחוזים
35.5	59.5	57.5	40.2	70.1	63.9	39.2	65.5	61.4	אינם רשומים במחלקות לשירותים חברתיים
64.5	40.5	42.5	59.8	29.9	36.1	60.8	34.5	38.6	רשומים במחלקות לשירותים חברתיים
38.3	23.9	25.1	42.3	16.7	22.0	41.5	19.8	23.3	בקרב הרשומים במחלקות: בעלי נזקקות מוגדרת - סך הכול **
9.8	7.6	7.8	2.4	1.3	1.5	4.0	4.0	4.0	רשומים במחלקות לשירותים חברתיים - בעלי נזקקות בגין עוני, קשיי הכנסה ותעסוקה
31.0	17.4	18.6	37.2	14.0	18.8	35.9	15.5	18.7	רשומים במחלקות לשירותים חברתיים - בעלי נזקקות בגין תפקוד לקוי של ההורים או של ילדים/נוער
2.1	2.5	2.5	2.9	1.6	1.9	2.7	2.0	2.1	רשומים במחלקות לשירותים חברתיים - בעלי נזקקות בגין סיבות רפואיות ומוגבלות
2.6	0.8	1.0	2.3	0.8	1.1	2.4	0.8	1.0	רשומים במחלקות לשירותים חברתיים - בעלי נזקקות בגין אלימות
79.5	93.9	92.7	69.5	88.7	84.7	71.6	90.9	87.9	אינם נמצאים במסגרות רווחה - סך הכול
20.5	6.1	7.3	30.5	11.3	15.3	28.4	9.1	12.1	נמצאים במסגרות רווחה - סך הכול
9.1	4.2	4.6	16.2	6.6	8.6	14.7	5.6	7.0	נמצאים במסגרות רווחה - בקהילה
12.2	1.9	2.8	17.4	5.3	7.8	16.3	3.8	5.8	נמצאים במסגרות רווחה - בפנימיות
3.1	0.1	0.4	1.5	0.2	0.5	1.8	0.2	0.4	נמצאים במסגרות רווחה - באומנה
4.4	0.6	0.9	5.9	1.7	2.5	5.6	1.2	1.9	נמצאים במסגרות רווחה - במסגרת חוץ ביתית אחרת

*ילדים בני 12-18 שלא היו תלמידים בשנה"ל תשע"ה (2014/15) ושלהם 11 שנות לימוד ומטה. לא כולל ערבים תושבי מזרח ירושלים.
*ילד יכול להיות בעל נזקקות מוגדרת אחת או יותר.

אחוז הנאשמים במשפטים פליליים בקרב הנושאים היה גבוה בפני עצמו, אך הפער בין ילדי הגרושים (7.1%) לבין ילדי הנשואים (2.1%) היה גבוה באופן ניכר. הפער ביניהם משמעותי מאוד הן בקרב היהודים והאחרים (7.6% לעומת 2.6% בהתאמה) והן בקרב הערבים (5.4% לעומת 1.5% בהתאמה). אחוז המורשעים בדין אצל ילדי גרושים שנשרו (3.1%) היה אף הוא גבוה בהרבה מאשר אצל ילדי הנשואים שנשרו (0.9%), והפערים הניכרים ביניהם התקיימו גם בקרב היהודים והאחרים (3.1% לעומת 1.0% בהתאמה) וגם בקרב הערבים (3.1% לעומת 0.7% בהתאמה).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 15: אחוז הנאשמים במשפטים פליליים ואחוז המורשעים במשפטים פליליים

מתוך ילדים בני 12-18 שנשרו ממערכת החינוך*, לפי סטאטוס זוגי של הוריהם ולפי קבוצת אוכלוסייה

תשע"ה (2014/15)

מורשעים במשפטים פליליים ערבים	מורשעים במשפטים פליליים יהודים ואחרים	מורשעים במשפטים פליליים סך הכול	נאשמים במשפטים פליליים ערבים	נאשמים במשפטים פליליים יהודים ואחרים	נאשמים במשפטים פליליים סך הכול	סטטוס זוגי של הורי הילדים
0.7	1.0	0.9	1.5	2.6	2.1	ילדים שהוריהם נשואים
3.1	3.1	3.1	5.4	7.6	7.1	ילדים שהוריהם התגרשו

*נאשמים ומושעים במשפטים פליליים מתוך ילדים בני 12-18 שלא היו תלמידים בשנה"ל תשע"ה (2014/15) ושהם 11 שנות לימוד ומטה. לא כולל ערבים תושבי מזרח ירושלים.

תלמידי כיתות א'-י"ב עם צרכים מיוחדים במערכת החינוך

בשנת תשע"ה (2014/15) למדו במערכת החינוך (כיתות א'-י"ב) 149,226 תלמידים עם צרכים מיוחדים, מהם 18,977 היו ילדים שהוריהם התגרשו.

אחוז התלמידים עם צרכים מיוחדים בקרב ילדי הגרושים (15.2%) היה גבוה יותר מאשר בקרב ילדי הנשואים (9.8%). פערים אלו נמצאו גם בקרב תלמידים יהודים ואחרים וגם בקרב תלמידים ערבים. בקרב היהודים והאחרים, אחוז הילדים עם צרכים מיוחדים היה גבוה יותר אצל ילדי הגרושים מאשר אצל ילדי הנשואים בכל סוגי הפיקוח הבית ספרי.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 16: אחוז הילדים עם צרכים מיוחדים מתוך תלמידי כיתות א'-י"ב*, לפי:

סטאטוס זוגי של הוריהם, קבוצת אוכלוסייה ופיקוח בית הספר, תשע"ה (2014/15)

סטטוס זוגי של הורי הילדים	סך כולל	סך הכול יהודים ואחרים	סך הכול יהודים ואחרים ממלכתי-דתי	סך הכול יהודים ואחרים ממלכתי	סך הכול יהודים ואחרים חרדי	ערבים
ילדים שהוריהם נשואים	9.8	9.7	9.7	9.7	8.7	10.2
ילדים שהוריהם התגרשו	15.2	15.1	14.5	18.1	16.1	15.4

*אחוז התלמידים עם צרכים מיוחדים מתוך תלמידי כיתות א'-י"ב שלמדו בשנה"ל תשע"ה (2014/15), לא כולל ערבים תושבי מזרח ירושלים ולא כולל תלמידים בני 19 ומעלה.

רוב הילדים עם צרכים מיוחדים שהוריהם גרושים, שולבו בכיתות רגילות (53.7%), ואילו אחוז המשולבים בכיתות רגילות מקרב הילדים עם צרכים מיוחדים להורים נשואים היה גבוה יותר (66.9%). לעומת זאת, אחוז הלומדים בכיתות מיוחדות מקרב הילדים עם צרכים מיוחדים שהוריהם גרושים (28.3%) היה גבוה מאחוז הלומדים בכיתות מיוחדות מקרב הילדים עם צרכים מיוחדים להורים נשואים (21.9%), וכך גם אחוז הלומדים בבתי ספר מיוחדים (18.0% לעומת 11.2% בהתאמה). הבדלים אלו – בין ילדים עם צרכים מיוחדים להורים גרושים לבין ילדים עם צרכים מיוחדים להורים נשואים – נמצאו בשתי קבוצות האוכלוסייה – ערבים ויהודים ואחרים.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 17: תלמידי כיתות א'-י"ב עם צרכים מיוחדים*, לפי: סטאטוס זוגי של הוריהם,

קבוצת אוכלוסייה וסוג מסגרת לימודית, תשע"ה (2014/15)

מסגרת לימודית	סך הכולל ילדים שהוריהם נשואים	סך הכולל ילדים שהוריהם התגרשו	ילדים שהוריהם נשואים בקרב יהודים ואחרים	ילדים שהוריהם התגרשו בקרב יהודים ואחרים	ילדים שהוריהם נשואים בקרב ערבים	ילדים שהוריהם התגרשו בקרב ערבים
תלמידים בבתי ספר מיוחדים	11.2	18.0	11.4	18.3	10.4	15.4
תלמידים בכיתות מיוחדות	21.9	28.3	21.7	28.3	22.6	28.2
תלמידי שילוב**	66.9	53.7	66.9	53.4	67.0	56.4

*תלמידי כיתות א'-י"ב עם צרכים מיוחדים אשר למדו בשנה"ל תשע"ה (2014/15), לא כולל ערבים תושבי מזרח ירושלים ולא כולל תלמידים בני 19 ומעלה.
**תלמידים שלמדו בכיתות רגילות.

לרוב הילדים עם צרכים מיוחדים שהוריהם גרושים, היו לקויות למידה (57.4%). סוגים נוספים של לקויות הנפוצים בקרבם היו הפרעות התנהגות (18.6%), אוטיזם (4.8%), הפרעות נפשיות (4.1%), משכל גבולי (3.2%) ועיכוב התפתחותי (2.3%). הפרעות התנהגותיות היו נפוצות יותר בקרב הילדים עם צרכים מיוחדים שהוריהם גרושים (18.6%) מאשר בקרב הילדים עם צרכים מיוחדים שהוריהם נשואים (9.9%), וכך גם הפרעות נפשיות (4.1% לעומת 1.7% בהתאמה). בשתי קבוצות האוכלוסייה, שני הסוגים של הלקויות הללו (הפרעות התנהגות והפרעות נפשיות) היו נפוצים יותר בקרב הילדים עם צרכים מיוחדים שהוריהם גרושים.

לוח 2: תלמידי כיתות א'-י"ב עם צרכים מיוחדים*, לפי: סטאטוס זוגי של הוריהם, קבוצת אוכלוסייה וסוגי

לקויות נבחרות תשע"ה (2014/15)

לקויות נבחרות	סך כולל ילדים שהוריהם נשואים	סך כולל ילדים שהוריהם התגרשו	יהודים ואחרים ילדים שהוריהם נשואים	יהודים ואחרים ילדים שהוריהם התגרשו	ילדים ערבים שהוריהם נשואים	ילדים ערבים שהוריהם התגרשו
סך הכול - אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
מזה: עיכוב התפתחותי	4.5	2.3	3.8	2.1	6.7	4.7
עיכוב שפתי	3.6	1.7	3.6	1.7	3.5	2.4
לקות למידה	60.7	57.4	62.3	57.6	55.9	54.8
הפרעות התנהגותיות	9.9	18.6	11.0	19.1	6.4	13.7
משכל גבולי	3.8	3.2	2.1	2.8	9.1	7.7
חשד לפיגור קל	0.8	0.7	0.6	0.7	1.3	1.5
חשד לפיגור בינוני	0.3	0.2	0.2	0.2	0.8	0.8
חשד לפיגור קשה	0.1	0.1	0.1	-	0.2	0.3
פיגור קל	0.8	0.9	0.8	0.9	1.1	1.3
פיגור בינוני	1.8	1.4	1.5	1.2	2.9	3.4
פיגור קשה/עמוק	0.6	0.4	0.5	0.4	1.1	0.6
שיתוק מוחין/נכות פיזית קשה	1.4	1.0	1.2	0.9	2.2	1.9
אוטיזם	4.8	4.8	6.2	5.2	0.8	1.0
הפרעות נפשיות	1.7	4.1	2.1	4.4	0.4	0.8
מחלות נדירות	0.6	0.3	0.5	0.3	0.9	0.5
חירשות/כבדות שמיעה	2.6	1.6	2.2	1.5	3.8	2.7
עוררן/לקות ראייה	0.8	0.3	0.5	0.3	1.5	1.0

*תלמידי כיתות א'-י"ב עם צרכים מיוחדים אשר למדו בשנה"ל תשע"ה (2014/15), לא כולל ערבים תושבי מזרח ירושלים ולא כולל תלמידים בני 19 ומעלה.

6. בקשות להפסקת היריון

בשנת 2014 היו 422,402 ילדות בנות 12-18. מתוכן, 1,214 ילדות הגישו בקשה להפסקת היריון (שיעור של 3 מתוך 1,000 ילדות בנות 12-18).

בקרב ילדות בנות 12-18 שהוריהן התגרשו, שיעור הילדות שהגישו בקשה להפסקת היריון היה 10 מתוך 1,000 ילדות, שיעור גבוה באופן ניכר מהשיעור המקביל בקרב ילדות שהוריהן נשואים (2 מתוך 1,000 ילדות).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 18: שיעור הילדות שהגישו בקשות להפסקת היריון בקרב בנות בגילי 12-18,

לפי סטאטוס זוגי של הוריהן, 2014

סך כולל	ילדות שהוריהן נשואים	ילדות שהוריהן התגרשו
3	2	10

כשבוחנים את כלל הילדות בגילאי 12-18 שהגישו בקשה להפסקת היריון, ניתן לראות שמעל שליש מהן (37.3%) היו ילדות שהוריהן התגרשו.

חלק ב' : בני 28 שהוריהם התגרשו בהיו בני 0-18

בפרק זה הושוּו בני 28 בשנת 2014 שהוריהם התגרשו כשהיו בני 0-18 לבני אותה קבוצת גיל שהוריהם היו נשואים בתקופה זו. ההשוואה נערכה בכמה מאפיינים נבחרים. מטרת החלק זה הוא להציג נתונים על הישגיהם של בני 28 למשפחות גרושות בהשוואה לילדים לשהוריהם היו נשואים.

1. נתונים דמוגרפיים

נמצא כי 53% מבני 28 להורים נשואים, נשואים גם כן, לעומת 40% בקרב בני 28 להורים גרושים. כמו כן, ניתן לראות כי מרבית בני ה-28 להורים גרושים הם רווקים (56.9%) או גרושים (3.1%), לעומת אלו שהוריהם נשואים (45.2%, 1.9% בהתאמה).

כשבוחנים את מספר הילדים של בני 28, ניתן לראות כי לבני 28 להורים גרושים יש פחות ילדים מאשר לבני 28 להורים נשואים: 43.2% מבני ה-28 להורים נשואים הם הורים לילדים, לעומת 33.5% מבני ה-28 להורים גרושים.

בתרשים 19 ניתן לראות את מספר הילדים שיש לבני ה-28. נמצא כי 45.1% מבני 28 להורים גרושים הם הורים לילד אחד, לעומת 35.7% מבני 28 להורים נשואים שהם הורים לילד אחד. אחוז בני 28 שהם הורים לשלושה ילדים ומעלה גבוה יותר בקרב בני 28 שהוריהם נשואים לעומת אלו שהוריהם גרושים. לדוגמה, נמצא כי 19.4% מבני 28 להורים נשואים הם הורים לשלושה ילדים, לעומת 13.3% מבני 28 להורים גרושים.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 19: בני 28 שהם הורים לילדים, לפי סטאטוס זוגי של הוריהם* ולפי מספר

ילדים, 2014

סטטוס זוגי של הורי הילדים בני 28 שהוריהם נשואים	אשכול חברתי כלכלי של יישוב המגורים ילד אחד	אשכול חברתי כלכלי של יישוב המגורים שני ילדים	אשכול חברתי כלכלי של יישוב המגורים שלושה ילדים	אשכול חברתי כלכלי של יישוב המגורים ארבעה ילדים	אשכול חברתי כלכלי של יישוב המגורים חמישה ילדים ומעלה
35.7	31.3	19.4	9.2	4.4	
45.1	32.3	13.3	6.6	2.8	

*הסטאטוס הזוגי של ההורים כאשר הילדים היו בני 18.

ניתן לראות כי אחוז בני 28 להורים גרושים שהביאו ילד ראשון בגילים צעירים מאוד - קרי 12-18, גבוה משל בני 28 להורים נשואים (2.9% לעומת 1.7% בהתאמה). כמו כן, ניתן לראות כי שיעור גבוה יותר של בני 28 להורים גרושים הביאו ילד ראשון בגילים מאוחרים יותר - 25-26 ו-27-28 - בהשוואה לבני 28 להורים נשואים. כמו כן, אחוז בני 28 שהביאו ילד ראשון בטווח הגילאים 19-24 גבוה יותר בקרב בני 28 להורים נשואים מאשר בקרב בני 28 להורים גרושים (17.4% לעומת 11.9% בגילאי 21-22).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 20: בני 28 שהם הורים לילדים, לפי סטטוס זוגי של הוריהם* ולפי גיל בעת

הבאת הילד הראשון, 2014

סטטוס זוגי של הורי הילדים בני 28 שהוריהם נשואים	גיל 18-12 בעת הבאת הילד הראשון	גיל 19-20 בעת הבאת הילד הראשון	גיל 21-22 בעת הבאת הילד הראשון	גיל 23-24 בעת הבאת הילד הראשון	גיל 25-26 בעת הבאת הילד הראשון	גיל 27-28 בעת הבאת הילד הראשון
בני 28 שהוריהם התגרשו	2.9	7.2	11.9	19.6	24.9	33.6
בני 28 שהוריהם נשואים	1.7	8.9	17.4	22.1	23.0	27.0

*הסטטוס הזוגי של ההורים כאשר הילדים היו בני 18.

2. רשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה

בשנת 2014, 14.1% מבני 28 להורים גרושים היו רשומים במחלקה לשירותים חברתיים לעומת 8.7% מבני 28 להורים נשואים.

אחוז בני 28 בעלי נזקקות מוגדרת מסוג "תפקוד לקוי של הורים או ילדים/נוער" שהוריהם גרושים, עמד על 41.6% לעומת 33.4% בני 28 להורים נשואים. אחוז בני 28 בעלי נזקקות "עבודה והכנסה" שהוריהם נשואים, היה גבוה מזה של בני 28 להורים גרושים (31.3% לעומת 27.2% בהתאמה). ממצא דומה נמצא בנזקקות "סיבות רפואיות" (23% בקרב בני 28 להורים נשואים, לעומת 15.5% בקרב בני 28 להורים גרושים).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 21: בני 28 בעלי נזקקות מוגדרת*, לפי סטטוס זוגי של הוריהם ולפי סוג**

נזקקות עיקריות, 2014

סטטוס זוגי של הורי הילדים בני 28 שהוריהם נשואים	סוג נזקקות עיקרית עוני, קשיי הכנסה ותעסוקה	סוג נזקקות תפקוד לקוי של ההורים או של ילדים/נוער	סוג נזקקות עיקרית סיבות רפואיות ומגבלות	סוג נזקקות עיקרית אלמות	סוג נזקקות עיקרית התמכרות/עבריינות	סוג נזקקות עיקרית בבדיקה, אחר
בני 28 שהוריהם נשואים	31.3	33.4	23.0	5.0	5.4	1.8
בני 28 שהוריהם התגרשו	27.2	41.6	15.5	6.6	7.7	1.3

*בני 28 הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה כבעלי נזקקות מוגדרת.
**הסטטוס הזוגי של ההורים כאשר הילדים היו בני 18.

3. הימצאות במסגרות רווחה

בקרב בני 28, 1.6% מבני ה-28 להורים גרושים הושמו במסגרות רווחה, לעומת 1.0% בקרב בני 28 להורים נשואים. עוד נמצא כי מרבית המושמים בגיל 28 היו במסגרות בקהילה: 78.4% מכלל המושמים היו ילדים להורים נשואים; ו-64.2% מכלל המושמים היו ילדים להורים גרושים. 46.3% מכלל המושמים להורים גרושים הושמו במסגרות חוץ-ביתיות, זאת לעומת 33% מהמושמים להורים נשואים.

4. נאשמים ומורשעים במשפטים פליליים

נמצא אחוז כפול של בני 28 להורים גרושים שנאשמו לפחות פעם אחת בין הגילאים 12-28, לעומת בני 28 להורים נשואים (12.3%, 6.5% בהתאמה). כמו כן, אחוז המורשעים בקרב הנאשמים דומה בשתי הקבוצות (73.3% להורים נשואים ו-72.9% להורים גרושים).

הגרף שלהלן מציג את האחוז של בני 28 להורים גרושים ולהורים נשואים שהאשמו לפחות פעם אחת בעבירה פלילית בטווח הגילים 12-28. ניתן לראות כי רוב בני ה-28 הואשמו רק פעם אחת. כמו כן, 65.7% היו ילדים להורים נשואים, לעומת 56.7% - להורים גרושים. ניתן לראות כי בקרב בני 28 שהוגשו נגדם שני כתבי אישום ומעלה, אחוז הילדים להורים גרושים היה גבוה יותר משל ילדי ההורים הנשואים.

טבלת נתונים להנגשת תרשים 22: בני 28 הנאשמים במשפטים פליליים*, לפי סטאטוס זוגי של הוריהם**

ולפי מספר כתבי אישום, 2014

מספר כתבי אישום חמישה כתבי אישום ומעלה	מספר כתבי אישום ארבעה כתבי אישום	מספר כתבי אישום שלושה כתבי אישום	מספר כתבי אישום שני כתבי אישום	מספר כתבי אישום אחד	סטטוס זוגי של הורי הילדים בני 28 שהוריהם נשואים
4.8	4.4	8.2	16.9	65.7	בני 28 שהוריהם נשואים
8.7	6.4	9.6	18.6	56.7	בני 28 שהוריהם התגרשו

* בני 28 עם לפחות כתב אישום פלילי אחד.

** הסטאטוס הזוגי של ההורים כאשר הילדים היו בני 18.

בגרף שלהלן מוצג אחוז בני 28 שהורשעו מתוך אלו שהאשמו, לפי סוג העבירה החמורה ביותר שבה הורשעו. ניתן לראות כי אחוז המורשעים בעבירה החמורה ביותר שלהם מסוג עבירות רכוש הוא בין הגבוהים ביותר, ונמצא אף גבוה יותר בקרב ילדים להורים גרושים לעומת ילדים להורים נשואים (38.6% לעומת 30.7% להורים נשואים). כמו כן, נמצא אחוז גבוה של מורשעים בעבירה החמורה ביותר שלהם מסוגים סדר ציבורי, ביטחון המדינה, חיי אדם ומין; אחוז המורשעים בעבירות אלו בקרב ילדים להורים נשואים היה גבוה במעט מאחוז המורשעים בקרב ילדים להורים גרושים (28.9%, 26.9% בהתאמה בעבירות של סדר ציבורי וכך גם בעבירות כלפי ביטחון המדינה, חיי אדם ומין – 10.0% ו-8.1% בהתאמה).

אחוז המורשעים בעבירת מוסר נמצא גבוה יותר בקרב ילדים להורים גרושים מאשר בקרב אלו להורים נשואים (14% לעומת 12.6% בהתאמה). לעומת זאת, אחוז המורשעים להורים נשואים נמצא גבוה יותר בעבירות של ביטחון המדינה, חיי אדם ומין, לעומת אחוז המורשעים בעבירות אלו בקרב ילדים להורים גרושים (10% לעומת 8.1% בהתאמה) ולעומת אחוז המורשעים בעבירות גופו של אדם בקרב ילדים להורים גרושים (12.4% לעומת 10.8% בהתאמה).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 23: בני 28 המורשעים במשפטים פליליים*, לפי סטאטוס זוגי של הוריהם**

ולפי קבוצת עבירה***, 2014

קבוצת עבירות אחרות	קבוצת עבירה כלפי הסדר הציבורי	קבוצת עבירה עבירות מוסר	קבוצת עבירה כלפי גופו של אדם	קבוצת עבירה עבירות רכוש	קבוצת עבירה כלפי ביטחון המדינה, כלפי חיי אדם ועבירות מין	סטטוס זוגי של הורי הילדים בני 28 שהוריהם נשואים
5.4	28.9	12.6	12.4	30.7	10.0	בני 28 שהוריהם נשואים
1.6	26.9	14.0	10.8	38.6	8.1	בני 28 שהוריהם התגרשו

* בני 28 שהורשעו בדין לפחות פעם אחת.

** הסטאטוס הזוגי של ההורים כאשר הילדים היו בני 18.

*** קבוצת העבירה שאליה משתייכת העבירה החמורה ביותר שהאשם בה הנאשם, בין אם קיבל כתב אישום אחד ובין אם יותר.

5. רמת השכלה

רמת ההשכלה נמדדת לפי תעודת ההשכלה הגבוהה ביותר שהתקבלה בקרב בני 28 נכון לשנת 2014. בקרב אוכלוסיית בני ה-28 האחוז של אלו שתעודת ההשכלה שלהם ידועה היה גבוה במיוחד (98.2% מכלל בני 28, 98.9% מבני 28 שהוריהם גרושים ו-98.2% מבני 28 שהוריהם נשואים). בפרק זה, האחוזים חושבו מתוך מקרים ידועים של תעודת השכלה.

אחוז בעלי תעודות אקדמיות גבוהות היה נמוך יותר בקרב ילדי הגרושים מאשר בקרב ילדי הנשואים. 1.8% מילדי הגרושים היו בעלי תואר שני ומעלה, לעומת 2.6% מילדי הנשואים. הפערים ביניהם התקיימו גם באחוז בעלי תואר ראשון (17.6% לעומת 23.9% בהתאמה), וכך גם באחוז בעלי תעודה על-תיכונית (3.8% לעומת 5.6% בהתאמה). בין ילדי הגרושים לילדי הנשואים לא היו פערים משמעותיים באחוז בעלי תעודת בגרות – כנראה משום שילדי הנשואים נטו יותר להמשיך ללימודים גבוהים ולסיימם. נוסף על כך, בין שתי הקבוצות לא היו פערים משמעותיים באחוז בעלי תעודת סיום לימודי תיכון. לעומת זאת, אחוז אלו שתעודת ההשכלה הגבוהה ביותר שלהם הייתה תעודת סיום חטיבת ביניים / יסודי 8 שנתית, היה גבוה באופן משמעותי בקרב ילדי הגרושים (13.1%) מאשר בקרב ילדי הנשואים (7.8%).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 24: בני 28 לפי הסטטוס הזוגי של הוריהם* ולפי תעודת ההשכלה הגבוהה

ביותר, 2014

סטטוס זוגי של ההורים ותעודת ההשכלה הגבוהה	ילדים שהוריהם נשואים	ילדים שהוריהם התגרשו
תעודת סיום חטה"ב או יסודי 8 שנתית	7.8	13.1
תעודת סיום לימודים של תיכון	32.3	34.5
תעודת בגרות	27.9	29.1
תעודה על-תיכונית	5.6	3.8
תעודה אקדמית לתואר ראשון	23.9	17.6
תעודה אקדמית לתואר שני ומעלה	2.6	1.8

*הסטטוס הזוגי של ההורים כאשר הילדים היו בני 18.

אחוז בעלי תעודת השכלה אקדמית היה נמוך יותר בקרב ילדי הגרושים מאשר בקרב ילדי הנשואים – גם כאשר אחוז זה נבחן לפי מין ולפי קבוצת אוכלוסייה.

6. בקשות להפסקת היריון

בשנת 2014 היו 50,168 נשים בנות 28. מתוכן, 5,179 נשים הגישו בקשה להפסקת היריון (10.3%). בקרב נשים בנות 28 שהוריהן התגרשו, אחוז הנשים שהגישו בקשה להפסקת היריון היה 18.8%. אחוז זה היה גבוה באופן משמעותי בהשוואה לאחוז המקביל בקרב נשים שהוריהן נשואים (9.1%). ניתן לראות הבדלים בגיל הגשת הבקשות בין מי שהוריהן התגרשו לבין מי שהוריהן נשואים. אחוז הבנות שהגישו בקשות בגילאי 12-18 היה גבוה יותר בקרב נשים שהוריהן התגרשו (23.4%) מאשר בקרב נשים שהוריהן נשואים (17.8%).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 25: נשים בנות 28 שהגישו בקשה להפסקת היריון*, לפי סטטוס זוגי של הוריהן** ולפי גיל בזמן הגשת הבקשה להפסקת היריון, 2014

גיל הבנות שהגישו בקשה להפסקת היריון	סך הכול	נשים שהוריהן נשואים	נשים שהוריהן התגרשו
גילים 12-18	18.9	17.8	23.4
גילים 19-24	51.9	52.2	50.4
גילים 25-28	29.3	29.9	26.2

*נשים שהגישו בקשות להפסקת היריון בשנים 2000-2014.
**הסטטוס הזוגי של ההורים כאשר הנשים היו בנות 18.

7. תעסוקה והכנסה

בשנת 2014, מעל 80.0% מבני 28 קיבלו הכנסה מעבודה. אחוז מקבלי הכנסה מעבודה בקרב ילדי הגרושים (84.4%) היה גבוה במעט מהאחוז שלהם בקרב ילדי הנשואים (81.7%). הפערים המתונים בין ילדי הגרושים לבין ילדי הנשואים התקיימו בשני המינים (גברים – 84.3% לעומת 81.5% בהתאמה; נשים – 84.6% לעומת 81.9% בהתאמה).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 26: אחוז מקבלי הכנסה מעבודה* מתוך בני 28, לפי: הסטטוס הזוגי של הוריהם**, מין וקבוצת אוכלוסייה, 2014

הכנסה	סך הכול בני 28 שהוריהם נשואים	סך הכול בני 28 שהוריהם התגרשו	גברים בני 28 שהוריהם נשואים	גברים בני 28 שהוריהם התגרשו	נשים בני 28 שהוריהן נשואים	נשים בני 28 שהוריהן התגרשו	יהודים ואחרים בני 28 שהוריהם נשואים	יהודים ואחרים בני 28 שהוריהם התגרשו	ערבים בני 28 שהוריהם נשואים	ערבים בני 28 שהוריהם התגרשו
הכנסה מלווה הכנסה מעבודה	81.7	84.4	81.5	84.3	81.9	84.6	84.7	86.1	71.6	64.1
קיבלו הכנסה בודדה בשנת 2014	18.3	15.6	18.5	15.7	18.1	15.4	15.3	13.9	28.4	35.9

*קיבלו הכנסה מעבודה שכירה ו/או עצמאית במהלך שנת 2014.

**הסטטוס הזוגי של ההורים כאשר הילדים היו בני 18.

נמצא כי לא קיים הבדל משמעותי בין ילדי הגרושים לבין ילדי הנשואים בממוצע חודשי העבודה בשנה (9.9 ו-10.1 חודשים בממוצע בהתאמה).

עוד נמצא, כי היו הבדלים בין ילדי הגרושים לבין ילדי הנשואים בהתפלגות לפי ענף כלכלי. ההבדלים ביניהם ברורים יותר כאשר בוחנים את הנתונים בכל מין בנפרד.

לוח 3: בני 28 שקיבלו הכנסה מעבודה שכירה, לפי: הסטטוס הזוגי של הוריהם*, מין וענף כלכלי**, 2014

הכנסה – ענף כלכלי	סך הכול	סך הכול ילדים שהוריהם נשואים	סך הכול ילדים שהוריהם התגרשו	גברים סך הכול	גברים שהיו ילדים שהוריהם נשואים	גברים שהיו ילדים שהוריהם התגרשו	נשים סך הכול	נשים שהיו ילדות נשואים	נשים שהיו ילדות שהוריהן התגרשו
הכול - אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
חקלאות ייעור ודיג	1.4	1.4	1.3	1.6	1.6	1.5	1.2	1.2	1.2
B תעשייה. כרייה וחציבה	8.2	8.3	7.8	11.0	11.2	9.5	5.4	5.3	6.1
D אספקת מים וחשמל, שירותי ביוב וטיפול סולת	0.6	0.5	0.7	0.8	0.8	1.0	0.3	0.3	0.3
בינוי	5.4	5.6	4.3	9.1	9.4	6.9	1.7	1.7	1.6
C מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב וע"ם. שירותי אירוח ואוכל	20.1	19.6	24.9	23.3	22.8	27.3	16.9	16.3	22.3
שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות	3.5	3.4	4.2	4.9	4.8	5.7	2.0	2.0	2.6
מידע ותקשורת	7.8	7.8	8.2	8.7	8.7	8.8	6.9	6.8	7.6
K שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח. פעילויות דלן. שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים. רותי ניהול ותמיכה	23.1	22.9	24.8	21.7	21.5	22.9	24.6	24.3	26.7
מינהל מקומי, מינהל ציבורי וביטחון. ביטוח ומי חובה	5.6	5.6	4.9	4.5	4.5	4.1	6.7	6.8	5.7
P חינוך. שירותי בריאות, רווחה וסעד. נותן, בידור ופנאי ושירותים אחרים	24.2	24.8	18.9	14.3	14.5	12.0	34.3	35.2	26.0

*הסטטוס הזוגי של ההורים כאשר הילדים היו בני 18.

**ענף כלכלי לפי הכנסה מהמשרה המניבה ביותר במהלך שנת 2014

בקרב כלל בני 28, לא היו פערי שכר משמעותיים בהכנסה החודשית הממוצעת⁷ בין ילדי הגרושים לבין ילדי הנשואים. **ההכנסה החודשית הכוללת** של ילדי הגרושים עמדה על 6.6 אלף שקלים בממוצע, ואילו בקרב ילדי הנשואים, היא עמדה על 6.8 אלף שקלים בממוצע. הפערים המתונים בין ילדי הגרושים לבין ילדי הנשואים בהכנסה החודשית התקיימו הן בקרב הגברים (7.2 אלף שקלים בממוצע לעומת 7.4 אלף שקלים בממוצע בהתאמה) והן בקרב הנשים (5.9 אלף שקלים בממוצע לעומת 6.1 אלף שקלים בממוצע בהתאמה). הפערים בין ילדי הגרושים לבין ילדי הנשואים היו דומים גם כאשר בוחנים את **ההכנסה החודשית מעבודה שכירה**, וזאת משום שהרוב הגדול השתכרו מעבודה שכירה. לעומת זאת, הפערים בין ילדי הגרושים לבין ילדי הנשואים מתהפכים כאשר בוחנים את **ההכנסה החודשית מעבודה עצמאית**. הכנסה זו הייתה גבוהה יותר בקרב ילדי הגרושים (4.2 אלף שקלים בממוצע) מאשר בקרב ילדי הנשואים (3.8 אלף שקלים בממוצע). הפערים בין ילדי הגרושים לילדי הנשואים בהכנסה זו היו משמעותיים יותר בקרב הגברים (5.2 אלף שקלים בממוצע לעומת 4.8 אלף שקלים בממוצע בהתאמה) מאשר בקרב הנשים (2.9 אלף שקלים בממוצע לעומת 2.7 אלף שקלים בממוצע בהתאמה).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 27: הכנסה חודשית ממוצעת* של בני 28 אשר קיבלו הכנסה מעבודה, לפי: הסטאטוס הזוגי של הוריהם***, מין וסוג הכנסה, 2014**

הכנסה מעבודה עצמאית נשים	הכנסה מעבודה עצמאית גברים	הכנסה מעבודה עצמאית סך הכול	הכנסה מעבודה שכירה נשים	הכנסה מעבודה שכירה גברים	הכנסה מעבודה שכירה סך הכול	הכנסה כוללת מעבודה נשים	הכנסה כוללת מעבודה גברים	הכנסה כוללת מעבודה סך הכול	סטטוס הזוגי של ההורים
2.7	4.8	3.8	6.1	7.4	6.7	6.1	7.4	6.8	בני 28 שהוריהם נשואים
2.9	5.2	4.2	5.9	7.2	6.5	5.9	7.2	6.6	בני 28 שהוריהם התגרשו

*הכנסה חודשית ממוצעת באלפי שקלים חדשים, במחירים שוטפים של שנת 2014.

**קיבלו הכנסה מעבודה שכירה ו/או עצמאית במהלך שנת 2014.

***הסטאטוס הזוגי של ההורים כאשר הילדים היו בני 18.

לא היו הבדלים משמעותיים בין ילדי הגרושים לבין ילדי הנשואים בהכנסה החודשית הכוללת בקרב מי שתעודת ההשכלה הגבוהה ביותר שלו היא תעודת בגרות או תעודת השכלה הנמוכה ברמתה מתעודת בגרות. לעומת זאת, בקרב בעלי תעודה על-תיכונית, ההכנסה החודשית הכוללת של ילדי גרושים הייתה גבוהה באופן ניכר משל ילדי הנשואים (8.4 אלף שקלים בממוצע לעומת 7.4 אלף שקלים בממוצע בהתאמה). כאשר בוחנים את הפערים בין ילדי הגרושים לילדי הנשואים מקרב בעלי תעודה אקדמית, ניתן לראות שההכנסה החודשית הכוללת של ילדי הגרושים נמוכה משל ילדי הנשואים, אך הפערים ביניהם היו משמעותיים בקרב בעלי תואר שני ומעלה (9.2 אלף שקלים בממוצע לעומת 9.9 אלף שקלים בממוצע בהתאמה).

טבלת נתונים להנגשת תרשים 28: הכנסה חודשית כוללת ממוצעת* של בני 28 אשר קיבלו הכנסה מעבודה, לפי הסטאטוס הזוגי של הוריהם*** ולפי תעודת ההשכלה הגבוהה ביותר' 2014**

תעודת סיום חטה"ב או יסודי 8 שנת	תעודת סיום לימודים של תיכון	תעודת בגרות	תעודה על-תיכונית	תעודה אקדמית לתואר ראשון	תעודה אקדמית לתואר שני ומעלה	סך הכול	סטטוס זוגי של ההורים
5.7	5.9	6.1	7.4	8.3	9.9	6.8	בני 28 שהוריהם נשואים
5.7	5.9	6.3	8.4	8.2	9.2	6.6	בני 28 שהוריהם התגרשו

*הכנסה חודשית ממוצעת כוללת באלפי שקלים חדשים, במחירים שוטפים של שנת 2014.

**קיבלו הכנסה מעבודה שכירה ו/או עצמאית במהלך שנת 2014.

***הסטאטוס הזוגי של ההורים כאשר הילדים היו בני 18.

⁷ במחירים שוטפים לשנת 2014

מטרת המחקר הייתה לבחון את הדפוסים האופייניים ואת ההשפעות של גירושין על ילדים בגילאים הצעירים ובבגרות המוקדמת בכמה פרמטרים ובהם השכלה, תעסוקה והכנסה, נאשמים ומורשעים במשפטים פליליים, בקשות להפסקת היריון, רישום במחלקות לשירותים חברתיים והימצאות במסגרות רווחה.

מהמחקר עולה כי למעט בפרמטר התעסוקה וההכנסה, בכל הפרמטרים שנבחנו, קיים פער לרעת ילדים להורים גרושים.

מתוך המאפיינים שנבדקו, ניתן לציין פערים גדולים במיוחד במאפיינים אלו: שיעור הנשירה מבית הספר, תעודת ההשכלה הגבוהה ביותר, שיעור הפניות לבקשה להפסקת היריון וגיל הפנייה, שיעור הנבדקים שהוגש נגדם כתב אישום ומספר כתבי האישום שהוגשו, רישום במחלקות לשירותים חברתיים והפניה לשירותי רווחה.

מבחינה דמוגרפית, עולה מהמחקר כי ילדי גרושים מתחתנים בשיעורים נמוכים יותר ומולידים פחות ילדים בהשוואה לילדי הורים נשואים, אך שיעור ילדי הגרושים שנולד להם ילד ראשון בגיל צעיר, גבוה יותר.

השכלה

במאפייני ההשכלה ההישגים של ילדים להורים גרושים בשתי קבוצות הגיל נמצאו נמוכים יותר, לרוב באופן משמעותי, בהשוואה להישגיהם של ילדים להורים נשואים בכל הפרמטרים שנבדקו. הפערים ניכרים גם בחתכים של מאפיינים דמוגרפיים כגון קבוצת אוכלוסייה, מוצא, אשכול חברתי-כלכלי ועוד וגם בהתאם לסוג המסגרת החינוכית.

מהפרמטרים שנבחנו עולה כי שיעור הנשירה ממערכת החינוך בקרב ילדי גרושים גבוה כמעט פי 1.5 מהשיעור המקביל בקרב ילדי נשואים. ככל שהגיל מתקדם יותר, כך הפער בין הקבוצות בנוגע לשיעורי הנשירה מעמיק.

כמו כן, נבדק שיעור התלמידים עם צרכים מיוחדים, וגם כאן השיעור בקרב ילדי גרושים גבוה פי 1.5 בהשוואה לילדי נשואים.

נושא נוסף שנבדק הוא תעודת ההשכלה הגבוהה ביותר, וגם כאן הישגיהם של ילדי הגרושים נמוכים יותר. שיעור ילדי הנשואים המחזיקים בתעודה אקדמית או על-תיכונית גבוה יותר משיעור ילדי הגרושים, אולם המגמה מתהפכת כאשר תעודת ההשכלה הגבוהה ביותר היא תיכונית או סיום חטיבת ביניים, כלומר ילדי גרושים מחזיקים בתעודות השכלה נמוכות יותר. מגמה זו נמצאה גם לאחר בחינת חתכי מין וקבוצת אוכלוסייה.

בקשות להפסקת היריון⁸

בנות להורים גרושים נוטות להגיש בקשה להפסקת היריון בשיעורים גבוהים יותר ובגיל צעיר יותר מבנות להורים נשואים. עובדה זו בולטת במיוחד בקרב בנות 12-18. החלק היחסי של בנות להורים גרושים שהגישו בקשה להפסקת היריון מתוך כלל הבנות להורים גרושים בגילאים אלו, גבוה פי 5 מהנתון המקביל עבור בנות 12-18 להורים נשואים. בקרב בנות 28 להורים גרושים, שיעור הבקשות להפסקת היריון גבוה פי 2 מהנתון אצל בנות להורים נשואים. נוסף על כך, שיעור הבנות בגיל 28 שהגישו בקשות להפסקת היריון בגילאים צעירים (12-18) היה גבוה יותר בקרב נשים שהוריהן התגרשו מאשר בקרב נשים שהוריהן נשואים.

⁸ לגבי מאפיין הבקשות להפסקת היריון, מתוך קבוצת הילדים בני 0-18, נדגמו רק הנבדקות בנות 12-18.

נאשמים ומורשעים במשפטים פליליים⁹

מהמחקר עולה כי שיעור הילדים שהואשמו בעבירות פליליות ושהוריהם גרושים, גבוה יותר מהשיעור המקביל בקרב ילדי נשואים בשתי קבוצות הגיל שנבדקו. הפערים בהקשר זה משמעותיים יותר בקבוצת הגיל הצעירה ובמיוחד בקרב בנות - קבוצה שבה גם שיעור ההרשעות גבוה יותר. יש לציין כי בקבוצת הגיל הבוגרת, קיים דמיון בין ילדי נשואים לילדי גרושים בחומרת העבירות ובשיעור ההרשעות.

שיעור ההאשמות בעבירה פלילית של ילדי גרושים בקבוצת הגיל הצעירה, גבוה פי 4.5 משיעור זה בקרב ילדי נשואים, ושיעור ההרשעות גבוה פי 3 מהנתון בקבוצה המקבילה. ממצא זה ניכר במיוחד בקרב בנות, שכן שיעור הבנות להורים גרושים שהוגש נגדן כתב אישום מתוך כלל הבנות שהוגש נגדן כתב אישום, גבוה בהרבה מהנתון המקביל אצל בנים. בקבוצת הגיל הבוגרת נמצאו גם כן פערים בנוגע להגשת כתבי אישום לרעת ילדי הורים גרושים, ובכלל זה כמות כתבי האישום וגיל הגשת כתב האישום הראשון. כתבי אישום הוגשו נגד שיעור כפול של ילדי גרושים כשהיו בני 12-28 בהשוואה לילדי נשואים. נוסף על כך, יותר בני 28 להורים גרושים הואשמו בפעם הראשונה כאשר היו עוד מתחת לגיל 17. כמו כן, שיעור הנבדקים להורים גרושים שהוגש נגדם יותר מאישום אחד, מתוך כלל הנאשמים להורים גרושים, גבוה מהשיעור המקביל בקרב הנאשמים להורים נשואים.

רשומים ונזקקים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד רווחה והימצאות במסגרות רווחה

ילדים להורים גרושים רשומים במחלקות לשירותים חברתיים ומופנים למסגרות רווחה בשיעור גבוה יותר מילדים להורים נשואים.

70% מהילדים להורים גרושים רשומים במחלקות לשירותים חברתיים, שיעור גבוה בהרבה מחלקם היחסי באוכלוסיית המחקר. עם זאת, כאשר בוחנים את הרשומים בעלי נזקקות מוגדרת, מתגלה כי פרמטר זה שכיח יותר דווקא בקרב ילדים להורים נשואים: שיעור הילדים עם נזקקות מוגדרת שהוריהם נשואים גבוה פי 4 מהשיעור המקביל בקרב ילדים להורים גרושים. בכל הנוגע לסוגי הנזקקות הנפוצים, הנתונים דומים אצל ילדי נשואים ואצל ילדי גרושים - בשתי הקבוצות סוג הנזקקות השכיח ביותר בגילאים הצעירים הינו "תפקוד לקוי של הורים או ילדים", ואילו בקרב בני 28, סוג הנזקקות הנפוץ ביותר הוא "בעיות הנובעות מרמת הכנסה נמוכה או מירידה ברמת הכנסה".

בקבוצת הצעירים, שיעור הילדים להורים גרושים המופנים למסגרות רווחה גבוה פי 4 משיעור זה בקרב הילדים להורים נשואים.

תעסוקה והכנסה¹⁰

בניגוד לפרמטרים האחרים, בפרמטר זה לא נמצאו השפעות שליליות על ילדי הגרושים. שיעור מקבלי ההכנסה מעבודה, גובה ההכנסה ומקור ההכנסה - דומים בשתי הקבוצות. מעל 80% מאוכלוסיית הנבדקים קיבלו בשנת הבדיקה הכנסה מעבודה. באוכלוסייה הכללית, שיעור מקבלי הכנסה מעבודה היה גבוה במקצת משיעורם בקרב ילדי הגרושים. הפערים המתונים הללו התקיימו בשני המינים ובקרב האוכלוסייה היהודית. בקרב האוכלוסייה הערבית, שבה שיעור מקבלי ההכנסה מעבודה נמוך יותר מאשר באוכלוסייה היהודית, המגמה מתהפכת ובפער די משמעותי – 71.6% מילדי הנשואים קיבלו הכנסה מעבודה לעומת 64.1% מילדי הגרושים.

⁹ לגבי מאפיין האישום וההרשעה במשפטים פליליים, מתוך קבוצת הילדים בני 18-0, נדגמו רק הנבדקים בני 12-18, שכן רק מגיל 12 חלה האחריות הפלילית.
¹⁰ בתחום זה נבדקו רק בני 28.

גם בחינה של רמות השכר אינה מעלה פערים משמעותיים בין ילדי נשואים לילדי גרושים ובין המינים. ההכנסה החודשית הממוצעת הינה 6,600 שקלים לילדי גרושים ו-6,800 שקלים לילדי נשואים. באוכלוסייה היהודית, הנתונים דומים לממוצע הכללי, אך באוכלוסייה הערבית נמצאו פערים לרעת ילדי הגרושים (5,700 שקלים לעומת 6,300 שקלים). פערים אלו באוכלוסייה הערבית ניכרים אף יותר כאשר הבחינה נעשית לפי חתך של מין.

נוסף על כך, לא נמצא הבדל משמעותי בין ילדי הגרושים לבין ילדי הנשואים גם באפיון מקור ההכנסה (עצמאי, שכיר, גם וגם). יש לציין כי ההכנסה החודשית הממוצעת של ילדי גרושים מעבודה עצמאית גבוהה מזו של ילדי הנשואים, ופער זה היה משמעותי יותר בקרב הגברים מאשר בקרב הנשים.

בהתפלגות מקור ההכנסה לפי ענף כלכלי, נמצאו פערים מסוימים, והם מתבהרים יותר כאשר בוחנים את הנתונים לפי מין. למשל, בענף "חינוך, שירותי הבריאות, רווחה וסעד, אמנות, בידור ופנאי", הפער בין נשים להורים נשואים שעוסקות בענף לבין נשים להורים גרושים - גבוה משמעותית מהפער בין הגברים בשתי הקבוצות. בענף הבינוי, הפער בין הגברים בשתי הקבוצות גבוה משמעותית מהפער בין הנשים. ייתכן שניתן להסיק מכך שלגירושי ההורים יש השפעה תלוית מין על הבחירה (מרצון או מכורח הנסיבות) לעסוק בענף כלכלי מסוים.

ממצאים דמוגרפיים מרכזיים¹¹

ההשלכה העיקרית של גירושי ההורים בנושא הדמוגרפי, נמצאה בנישואים ובילודה: בני 28 להורים גרושים נישאו בשיעורים נמוכים יותר והיו להם פחות ילדים מאשר לבני 28 להורים נשואים. לעומת זאת, שיעור ילדי הגרושים שנולד להם ילד ראשון בגיל צעיר מאוד, גבוה מהשיעור המקביל בקרב ילדי הנשואים.

מבחינה סוציו-אקונומית, בקרב אוכלוסיית הילדים להורים גרושים, קיים ייצוג גדול יותר של ילדים המגיעים מאשכולות חברתיים-כלכליים גבוהים (5-10).

¹¹ מתוך האוכלוסייה שנבדקה, בקרב הקבוצה הצעירה, 86% הם ילדים להורים נשואים ו-6% הם ילדים להורים גרושים. גיל הילד השכיח ביותר בעת גירושי ההורים בקבוצה זו הוא 4-5.

בקרב הקבוצה הבוגרת, 78% הם ילדים להורים נשואים ו-9% הם ילדים להורים גרושים (הורים שהתגרשו טרם מלאו 18 שנים לילדיהם). גילאי הילדים השכיחים ביותר בעת גירושי ההורים בקבוצה זו הם 10 ו-16.